

Nghề chạm khắc gỗ Chợ Mới

NƠI LƯU GIỮ NHIỀU GIÁ TRỊ TRUYỀN THỐNG DÂN TỘC

CHÍ TÂM

HUYỆN CHỢ MỚI, CÓ NHIỀU LÀNG NGHỀ TRUYỀN THỐNG TRONG ĐÓ NỔI TIẾNG NHẤT LÀ NGHỀ MỘC GIA TRUYỀN. HIỆN NAY, TRÊN ĐỊA BÀN TOÀN HUYỆN CÓ HÀNG TRĂM CƠ SỞ LÀM NGHỀ MỘC VỚI QUI MÔ LỚN CÓ, NHỎ CÓ.

Trong đó, cơ sở chạm mộc Phong Phú (xã Long Điền A, huyện Chợ Mới, tỉnh An Giang), được xem là cơ sở chạm mộc “lâu đời”, hơn 50 năm trong nghề chạm mộc (điêu khắc). Cơ sở mộc Phong Phú tạo ra nhiều sản phẩm, tác phẩm được chế tác từ gỗ. Và cũng có thể nói rằng “sản phẩm của làng nghề chạm mộc đã góp phần đưa địa danh quê hương Chợ Mới đến với đông đảo đồng bào trong và ngoài nước”. Với mỗi người dân miền Tây mỗi khi nhìn thấy sản phẩm gỗ được “chạm, khắc” tin xảo thì họ đã nghĩ ngay đến hai làng nghề truyền thống: “mộc chợ Thủ hay mộc Mỹ Luông” của huyện Chợ Mới, An Giang.

Nói về làng nghề mộc, bà Hồ Thị Liên chủ cơ sở chạm mộc cho biết: Từ Nam chí Bắc nhiều làng nghề mộc. Nghề làm mộc xã Long Điền A (Chợ Thủ), huyện Chợ Mới đầu sinh sau nhưng cách thể hiện của các nghệ nhân vẫn mang đậm chất phóng khoáng của người Nam bộ. Mỗi sản phẩm đều do riêng một nghệ nhân vẽ, đục, chạm hoàn chỉnh riêng, thổi hồn qua từng vết chạm, uốn lượn, tạo nên công trình nghệ thuật độc đáo. Như bộ tứ linh (long, lân, quy, phụng), tứ quý,

Những người thợ đang điêu khắc bức phù điêu lưỡng long vườn mây.

Ảnh: C.T

tượng phật, bao lam, câu đối... mỗi nghệ nhân đều có cách phóng tác theo lối riêng mà không hề dập khuôn cứng nhắc. Bà con làng nghề luôn giữ uy tín bằng việc đảm bảo chất lượng từng sản phẩm với kỹ thuật chế tác lẫn chất liệu gỗ đúng yêu cầu của khách hàng. Mấy năm nay, tuy kinh tế khó khăn nhưng làng nghề vẫn sống ổn định nhờ nhu cầu sử dụng đồ gỗ của người dân, mà nhất là gỗ chạm tinh xảo, sống động thì luôn được khách hàng để mắt đến. Riêng về kỹ thuật chạm mộc ở xã Long Điền A rất đa dạng, phong phú, nhưng có thể quy về 4 loại chính: chạm trổ, chạm lõng, chạm nổi và chạm âm. Mỗi loại chạm ứng với từng loại sản phẩm nhất định.

Bà nói: “Để tạo ra một sản phẩm đồ gỗ phải trải qua rất nhiều công đoạn từ việc: chọn gỗ, cưa xẻ, cắt gỗ theo quy cách sản phẩm, lấy kích thước, vào khung từng loại, vẽ, chạm, làm láng, lắp ráp, sơn”... Những tấm gỗ lớn qua bàn tay của người nghệ nhân khéo léo,

sáng tạo trong từng hình mẫu, tỉ mỉ trong việc tạo độ bóng, sức bền của gỗ, trở thành những chiếc giường, tủ, bàn, ghế trong các phòng hội nghị. Ngay cả những khúc gỗ nhỏ cong queo, sần sùi, có khi chỉ là gốc cây, cành cây không có giá trị, nhưng khi đến tay những nghệ nhân, cũng hóa thành những sản phẩm thủ công mỹ nghệ tuyệt đẹp như: tượng phật, các vị tiên... Những phiến gỗ vô tri đã được người nghệ nhân thổi hồn làm cho sống động, phục vụ nhu cầu thưởng ngoạn, đồ dùng sinh hoạt của người dân khắp nơi. Ngoài ra, những người nghệ nhân chạm mộc thường chọn những đề tài: Bát tiên hoặc chạm trổ các hình Rồng ẩn trong mây (Long ẩn) hay hai con rồng tranh nhau một viên ngọc quý (Lưỡng Long tranh châu)... Ngày nay, cũng có những đề tài mang tính hiện đại với nhiều loại hoa văn đẹp mắt, được nhiều khách hàng trong và ngoài nước ưa chuộng.

Theo bà Liên: “Muốn nghề được giữ vững và phát triển thì cần

nuôi dưỡng trong mình niềm đam mê với nghề, ngoài tay nghề còn phải biết am hiểu về thị hiếu của khách hàng, phải có óc thẩm mỹ cùng với kiến thức sâu rộng mới làm được cái mới, không ngừng sáng tạo để đáp ứng nhu cầu của thị trường". Có thể nói các sản phẩm đồ gỗ được nhiều nghệ nhân thuộc "làng mộc Chợ Thủ" sản xuất ra vẫn không đủ để cung cấp cho

có hồn và sống động, nên khách hàng rất ưa chuộng.

Theo anh Trần Văn Toàn người có tay nghề cho biết thêm: Để hoàn thành một sản phẩm gỗ chạm có khi mất thời gian khoảng 60 – 90 ngày tùy theo mẫu mã, mỗi sản phẩm gỗ có giá dao động từ 2.000.000 đồng – 50.000.000 đồng theo từng loại sản phẩm và loại gỗ. Hiện nay, các cơ sở chạm

bình quân từ 4.000.000 đồng – 6.000.000 đồng/01 tháng, góp phần đảm bảo nguồn kinh tế cho từng hộ gia đình. Đặc biệt, trong những năm gần đây lượng khách du lịch ghé tham quan tại các cơ sở chạm mộc ở xã Long Điền A ngày một đông hơn.

Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đạt được, nghề chạm mộc xã Long Điền A, huyện chợ mới cũng gặp không ít khó khăn: một số cơ sở tâm huyết với nghề chạm mộc đang trầm trồ, bởi nhiều chủ cơ sở đã quen với cách sản xuất hộ gia đình nhỏ, lẻ theo kiểu "tự sản tự tiêu". Sản phẩm tuy đẹp, chất lượng, nhưng chưa có thương hiệu riêng nên không đủ sức cạnh tranh trên thị trường trong và ngoài nước.

Ngày nay với công nghệ hiện đại các công cụ tự động sử dụng năng lượng như đục, mài, khoan... giúp tiết kiệm rất nhiều thời gian và công sức. Nhưng đối với nhiều nghệ nhân chạm mộc xã Long Điền A thì các sản phẩm được làm từ đôi bàn tay của mình vẫn được xem là cao quý vì họ nghĩ rằng những họa tiết trên sản phẩm mộc được chạm trổ lấy từ cuộc sống dân giả hằng ngày, chính là nơi lưu giữ nhiều giá trị văn hóa của dân tộc.

C.T

Các sản phẩm được làm từ gốc cây.

Ảnh: C.T

nhu cầu của khách hàng gần xa. Bởi vì, những sản phẩm mộc do chính tay người thợ ở Long Điền A làm ra, không phải vì chất lượng, hơn ai hết những người thợ đã gửi gắm cả tâm hồn của mình vào trong từng đường nét "chạm, khắc" do đó mà các sản phẩm làm ra đều

mộc ở xã Long Điền A làm gia công và làm theo đơn đặt hàng là chính, thị trường tiêu thụ chủ yếu là trong nước và nước bạn Campuchia. Các cơ sở mộc của địa phương đã góp phần đào tạo nghề và giải quyết việc làm cho nhiều lao động nhân rỗi ở địa phương, với mức lương

▲ VÕ THỊ TÂN VIỆT

Khúc hát quân hành

Đoàn quân giải phóng rất hoai hùng
Khi Tổ quốc cần tận hiến trung
Đánh đuổi xâm lăng giành độc lập
Sao vàng cờ đỏ dấy non sông

Năm nào mẹ tiễn bước con đi
Một chiếc ba lô chẳng có gì
Chỉ với tinh thần yêu Tổ quốc
Vai trần chân đất có hề chi

Kháng chiến gian lao chẳng nản lòng
Theo lời Bác gọi cứu non sông
Xông pha chiến trận không lùi bước
Quét sạch quân thù lập chiến công

Ngày nay Tổ quốc được yên lành
Thống nhất hòa bình, bết chiến tranh
Xây dựng nước nhà thêm vững mạnh
Cất cao giọng hát khúc quân hành